

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnishvu:

za celo leto naprej K 22-40
za pol leta " " 11-20
za četrt leta " " 5-60
za en mesec " " 1-90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENEK

Inserati:

Enostop. petlitrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravišškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Naši shodi in prireditve.

Slavnost na Vrhniki.

Na včerajšnji vrhniški slavnosti se je zbralo na stotine navdušenega naroda. Praznik katoliških rokodelskih pomočnikov je prihitela poveličevati tudi »Slovenska krščansko-socialna zveza« s svojimi društvi in telovadci. V imponantnem slavnostnem izprevedu je plapolalo štirinajst zastav. Vrhniški župan dr. Marolt je navdušeno pozdravljal ljudsko organizacijo »Slovenske krščansko-socialne zveze« in katoliška rokodelska društva. Navdušenja je bilo veliko, pri ljudski veselici se je razvila krasna tekma naših pevskih zborov. Bil je lep dan, ki je odlično našo vrhniško postojanko utrdil in somišljenike navdušil za nadaljno delo. Obširneje poročilo sledi.

Radomeljski shod.

Shod je imel 28. t. m. popoldne v Radomljah državni in deželni poslanec dr. Janez Ev. Kriek. Govoril je o državnosti in deželnozborskih zadevah ter o potrebah domače občine.

Predavanje

je priredilo 28. t. mes. v Loškem potoku društvo »Tabor«. Predaval je gospod dr. V. Schweitzer o razmerju kmetijskega stanu do države.

Kršansko-socialno gibanje v Primorju. — Škedenjski mrtvorojenček vstal!

Škedenj, 29. jun.

Da vzdržujeta liberalno edinjaško politiko na Primorskem edinole terorizem na eni in ljudska nezavednost na drugi strani, to je jasno vsakomur. Že davno bi se bilo to samoderžavo tržaških solzislavil politikov strlo, ako bi se ne bili iz idealno-narodnih ozirov na deželi vpregli v edinjaške gare tisti, ki drugače niso pristaši tiste breznačelnosti, ki je izprva, kakor je to nedavno nepobitno dokazal oficijelni »Glasnik pravoslavne dalmatinske cerkve«, priganjala Ricmanjce, da so prosili za sprejem v pravoslavje, potem pa jih sredi pota pustila popolnoma na cedilu. Toda zdaj se kažejo na obzorju boljše znamenja. Ne samo, da snuje mlajša duhovščina, ki je izšla iz nove šole, vsepovsodi ljudske or-

ganizacije, tudi vzorna starejša se je vnela za to prekornostno delo, zlasti ko vidi, kako se mladina vedno bolj po oficijelnih narodnjaških veselicah in plesih demoralizuje in izgublja smisel za resno delo.

Prava trdnjava edinjaštva je bil dozdej Škedenj (Servola) pri Trstu. Ljudstvo so tu voditelji uprav sistematiško tiščali v nevednost; posirovelost velikega dela moške in ženske mladine je zapisati na rovaš lažinarodnjaški politiki. To je ojunačilo krščansko misleče može, da so ustanovili nedavno »Krščansko izobraževalno društvo« zlasti tudi zato, ker so edinjaški krogi jeli z veliko vnemo razširjati najhujše brezverske cunje. Kako so na ustanovnem shodu neizobraženi pristaši liberalnega tabora žvižgali in rjuli, o tem čitatelji »Slovenca« že vedo. Prav to rjovenje in terorizem pa je naši stvari neizmerno koristil. Najboljši možje in mladeniči so k nam pristopili. Nasprotniki se našega gibanja strahovito boje. Zadnje tedne so ne prestando zborovali, vabili naše mladeniče k svojim sestankom, da jih pregovore, pretili in žugali in ko je bil shod zaradi tržaške volivne reforme, bobnali ljudi skupaj, jih na zbiralističe prav s silo vlekli itd., da bi se pokazali. Vzlic veliki muji pa shod vendar ni bil sijajen in le malo boljši, kot oni v Sv. Ivanu, kjer je prišlo skupaj — dvajset mož, zaradi česar se je moral shod preložiti!

Nič ni pomagalo. Nas loči od edinjašev nepremostljiv prepad. Duhovi so ločeni — jeli so samostojno misliti. Včeraj — 28. junija — smo priredili predavanje, na katerega smo povabili iz Ljubljane g. F. Terseglava, ki ga Škedenjci že davno dobro poznamo. Prišli so naši člani — pol stotine — polnoštevilno.

F. Terseglav, prisrčno pozdravljen, izvaja v daljšem govoru sledeče poglavitne misli: Obhajamo čuden praznik, ki ga ni v krščanskem koledarju. Slavimo namreč obmesečnico tistega mrtvorojenčka, ki se imenuje »Sloven. krščansko izobraževalno društvo«, katerega so nasprotniki, komaj se je rodil, pokopali in mu še dolgo potem peli v »Edinosti« ginjaive bilje. Ampak še v grobu ter ta mrljič strašil svoje sovražnike, kaj še zdaj, ko se je od mrtvih zbudil. (Veselosť.) Kar se nasprotnikov tiče — tako je večkrat povdarjal predavatelj — jih ignorirajte. Bodo že oni skrbeli,

da bomo morali proti njim delati. To pa ne tako, da bi jih izzivali, sirovost s sirovostjo vračali, temveč tako, da se bomo ne glede nanje, izobraževali v naši čitalnici, ki jo danes ustanovimo, ter potom knjižnice. Pravega vzroka nasprotniki nimajo, da bi se v nas zaganjali. Ne vtikamo se v njihove zadeve. Oni nam le to zamerijo, ker drugače mislimo kot oni. Tega pa nam seveda prepovedati ne morejo, drugače, ako nas vse pobijejo ali pa pozapro, kar pa je v modernem stoletju nemogoče. Nasprotniki so sicer v Škedenj zanesli »Svobodno misel«, toda nobenega svobodomiselnega društva. Svobodomiselno društvo smo mi ustanovili. (Veliko odobravanjem.) Gg. najbrž tudi ni prav, ker smo »klerikalci«. Toda v tem oziiru se motijo. Duhovnik igra pri nas ravno isto vlogo, kot najmanjši naš član. Nima nobene večje pravice. Spoštujemo ga pa, ker je najizobraženejši. Kar se inteligence tiče, je pri naših nasprotnikih presneto žalostno. (Burna veselost.) Pravijo tudi, da smo needinost zasejali. Pa ni res. Edini so bili v Škedenju ljudje le v toliko, v kolikor so slepo verjeli nekaterim magnatom. Resnična edinstvo pa to ni, ker se opira na nesamostojnost na eni, terorizem na drugi strani. Prava edinstvo bo tedaj zavladala, kadar se bomo vsi, dasi nismo enega ter istega mišljenja, med seboj spoštovali. Za to smo mi pripravljeni — če nasprotniki niso, ne moremo nič za to. Menijo, da nismo dobri narodnjaki. Govornik razloži obširno pojem narodnosti, za katero so potrebni vernost, gospodarska samostojnost in samostojnost mišljenja. Drugače imamo na eni strani gospode, ki imajo od narodnosti profit (Odobravanje), od druge pa backe, ki se dajo na voliče vleči in Lahe na cente požirajo — v mislih. (Veselosť.) Še mnogo nam je predavatelj razložil, posebno, kako potrebna je izobrazba. Tudi anti-alkoholno gibanje je omenil, in da z njim tudi v Primorju treba začeti. Vabi mladeniče v Škofjo Loko 26. in 27. julija. (Klici: Pridemo, pridemo!)

Tako se je izvršil ta lepi društveni shod. Po zborovanju so izvrstno izvežbani pevci zapeli nekaj krasnih pesmi. Mladeniči so se vneli za škojeloško prireditev — upamo, da bomo kmalu videli tudi v Škedenju sadove mladeniškega zbora. Tudi orkester se že snuje. V čitalnici imamo

mного časopisov. Veseli in ojunačeni smo se od predavatelja, ki nas bo gotovo še mnogokrat obiskal, poslovili. Prihodnjič predava gospod kaplan Piščanc o francoski revoluciji. Bog živi sodelavce, Bog živi naše napredujoče društvo!

Slavnost v Planini.

V Planini pri Rakeku se je včeraj vršila prav lepa ljudska veselica. Tamošnje prostovoljno gasilno društvo je slavilo trojno slavnost. Proslavljalo je 60letni vladarski jubilej presvetlega cesarja, 20letni svoj društveni obstanek in ob tej priliki je bila slovesno blagoslovljena nova društvena zastava s podobo sv. Florijana, krasno delo gospe Hofbauerjeve iz Ljubljane.

Ob 10. uri je bil pred gasilnim domom sprejem deputacij gasilnih društev in drugih gostov. Po sprejemu so vrli gasilci korakali iz Gorenje v Dolenjo Planino in nazaj z godbo iz Sv. Križa na Primorskem. V sprevedu je bilo domače gasilno društvo, broječ 30 mož, dalje 15 gasilcev z zastavo iz Postojne, 16 z zastavo iz Idrije, 12 z zastavo iz Dol. Logatca, iz Ljubljane deputacija 6 mož, iz Dolenje vasi pri Cerknici 9 mož, iz Studenega pri Postojni 10 mož, popoldne so došla še bratska društva iz Gor. Logatca 16 mož, iz Godoviča 14, iz Verda 24 in iz Hotedršice 14 mož.

Ob 11. uri je v cerkvi sv. Roka s primernim cerkvenim govorom državni in deželni poslanec dr. Žitnik daroval svetlo mašo, katere so se udeležili kumica presvetla kneginja Matilda Windischgraetz, družica ji gospa Gartnerjeva, vsi gasilci in več domačega občinstva. Med sveto mašo je izborna pel moški zbor.

Po sveti maši je pred cerkvijo, kjer so se zbrale množice domačega prebivalstva in iz okolice, poslanec Žitnik blagoslovil novo zastavo, na katero je presvetla kumica pripela dva dragocena črno-bela trakca s slovenskim napisom »Knežinja Matilda Windischgraetz — Bogu v čast, bližnjemu v pomoč!«

Zeblje so zabili v drog nove zastave poslanec Žitnik, presvetla kneginja kot kumica, gospod Petrič iz Postojne kot zastopnik »Zveze kranjskih gasilnih društev«, domači gospod župan Kovšca in načelnik planinskega gasilnega društva gospod Gartner. Gospica Kovšca, hčerka žu-

LISTEK.

Skrilnost prelaza Gemmi.

(Konec.)

No, do tedaj mu je šlo vse dobro izpod rok. Umevno, da vdovec petinštiridesetih let pač na drugi način ni mogel snubiti osemnajstletnega dekleta.

Pričakoval je boječe moj odgovor.

»Gospod,« mu pravim, »jaz si ne želim nič boljšega.«

Žarek radosti šine preko njegovega obličja.

»Bravo! To me izredno veseli.«

»Ampak dovolite, da stavim svoji privolitvi en pogoj.«

»Če le ne presega mojih moči,« odgovori zopet vznemirjen...

»Morda se vam ne dopade življenje na Nemškem... Mislil sem si, da bi nakana, zapustiti Vašo teto...«

Jaz ga prekinem.

»Ne, tega ne zahtevam. Rada bi znala, kam pojdeva na ženitbeno potovanje.«

Bučno se je zasmejal, vzradoščen in očaran od moje naivnosti.

»Torej na ženitbeno potovanje... Kamorkoli izvolite... Nemara v Italijo, domovino klasicizma in lepih umetnosti... Ali pa na Špansko, zemljo mantil in pavk.«

»O ne! Meni je draga prostost. Ljubim Švico nad vse.«

»Kakor nalašč. Tudi jaz se najbolj divim krasni Švici.«

»Najin cilj bo bernski Oberland.«

»Brez dvoma!«

»Prekoračila bova prelaz Gemmi.«

Začuvši to ime, je mož osupnil. Jaz pa sem nadaljevala:

»Na stezi, ki drži navzdol v Louèche, je neki prostor, in tam se bova ustavila. Tam je mala jasa, čisto blizu vrhunca. In jelka stoji tam. Pa tudi planink je dovelj!«

M. Schwarzmann je obledel; nervozno so se mu pregibale trepalnice. Jaz pa sem govorila naprej:

»Meni so ljubke in mile planinke, in rada bi tam gori v Vaši družbi odtrgala si jih nekaj. Rastejo prav ob robu prepada; a mislim da — in tu sem se poslužila ravno istih besed in istega jezika, kakor ona nesrečnica nekoč — če mi podaste roko, ni nevarnosti.«

Schwarzmann-u je bušila kri v lica.

»Dne 15. avgusta l. 18... sem bila tam gori in odtrgala ravno tam zadnjo cvetlico. Nekaj trenutkov popreje je neka druga oseba hotela odtrgati ravno isto cvetlico, a zares prezanimiv slučaj je hotel, da se ji ta nakana ni posrečila... Jaz bi vam znala, monsieur, raztolmačiti celo dogodbu.«

»Kaj, vi ste bili tedaj tam?« zajecija s komaj, komaj čutnim glasom.

»Da gospod, bila sem tudi jaz gori... Pokazati vam hočem ono planinko. Goto-

boste prijetno iznenadeni, če jo zopet vidite... no, hotela sem reči samo: vidite.

Skrbno jo hranim v knjigi les Crimes inconnus, ki je zelo zanimiva in kateri bi se nemara še lahko pridodalo nekaj poglavij.«

Obrnila sem mu hrbet in šla ven iz salona. Minuto pozneje se zopet prikažem z ono knjigo v roki, a glejte, moža ni bilo več tam. Izginil je brez sledu.

Stric in teta sta zvedela takoj o begu. Vprašata me takoj zlovoljno:

»Kaj si imela z gosp. Schwarzmannom, da je mahoma odšel?«

»Pogovarjala sva se o zelo nedolžnih stvareh: o naravni lepoti, o potovanju, o cvetlicah... Hotela sem mu pokazati neko planinko ter jo šla iskat, a ko pridem nazaj, ga ni bilo več.«

»Saj se povrne,« pripomni moja teta.

A ga ni bilo nikdar več. Ni mi znano, kako je raztolmačil stricu svoje obnašanje. Ampak od tedaj ne dvomim več. Veste, kaj Vam pravim, bojim se, da je še nebroj takih ljudi na svetu, čijih hudodelstva ostanejo prikrita in ki vzlic temu umirajo splošno spoštovani in slavljani, in na njihovih grobovih se dvigajo spominske plošče, ki v dolgi vrsti naštevajo vrline in čednosti — menda navadnega tolovaja. Tako se je gotovo dogodilo M. Schwarzmann-u — saj tako sem ga jaz imenovala — ki si je, umevno, bil spremenil ime.«

»Oprostite, madame, pa ste se potem poročili, kakor vam je narekovalo srce?«

»Da, vzela sem mladega umetnika, ki sem ga odkrito imela rada.«

Povedala mi je njegovo ime, in jaz sem se spomnil, da je bil ta njen mož malodane slovit, ko sem bil še otrok.

»Moj soprog je doživel krasne vspehe na različnih razstavah; pridobil si je celo prvo nagrado. Da bi mu smrt ne pretrgala življenja, bi se bil podal na kak višji umetniški zavod. Imela sem dva otroka — tu pa je nakrat zastal njen miloben in živahen glas — a izgubila sem oba. Sedaj pa sem sama. Pred sedemdesetimi leti, ko sem bila še otrok, sem bila mala divjakinja in sedaj, ko sem stara samica, sem še vedno divja. Ampak doletela me je, čeprav za kratek čas, vsaj ta sreča, da nisem postala — in še danes hvalim ljubega Boga za to — žena lopova.«

»Morda se vam čudno zdi, da sem vam jaz, neznanka, zaupala to dogodbu? A čula sem, da ste pisatelj. Pisatelji niso ravno preveč diskretni. No dobro! Pa podajte nekega lepega dne, ko boste dobro razpoloženi, to dogodbu širši javnosti... Stvar ni malenkostnega pomena in marsikak čitatelj se bo pri tem zamislil. Jutri končam svoje zdravljenje in odrinem. Ne vem, bi Vam li želela »na svidenje« ali ne, ker pri meni ta formula nima nikakega pomena.«

Podala mi je roko, ozrla se še enkrat na Gemmi-jev prelaz in vstopila za tem v hotel. Nisem je videl potem nikdar več.

panova, je z ljubkim nagovorom ljudomili in blagosrčni kumici poklonila prelep šopek cvetic z napisom na trakovih »Presvetli kumici iz hvaležnosti gasilno društvo v Planini«.

Gospodična Draga Gartnerjeva je v lepo izbranim, živahnem nagovoru pripela na zastavo dva lepa trakova z napisom: »Vrlim planinskim gasilcem — poklonile planinska dekleta.«

Z razvito zastavo in godbo na čelu so društva napravila obhod po trgu.

Ob 1. uri je bil pri gospodu županu Kovšci skupen obed, med katerim se je vršilo več umestnih napitnic. Neumorno za prosep in razvoj gasilnih društev delujoči načelnik postojnskega društva in podnačelnik »Zveze kranjskega gasilnega društva«, g. Petrič, je v navdušenem govoru priporočal gasilcem vojaško disciplino v plemeniti službi za blagor bližnjega, edinstvo in slog, požrtvovalnost in bratovsko ljubezen, ko je treba dušiti in gasiti divji element uničujočega požara. Pri tem koristnem in neumornem delu krščanskega usmiljenja ne velja vprašanje, kdo govori, ampak kdo molči in kdo izreka srčno zahvalo pogumnim junakom v ognju. Bil je presvetli cesar sam, katerega 60letno vladanje letos praznujejo vsi zvesti narodi v državi, ki je nekoč neki deputaciji izrekel pomenljive besede: »Gasilna in rešilna društva so v pravem pomenu besede plemenika iz: dobrodelna.« Oklenite se torej tovariši, zvesto nove zastave — bližnjemu v pomoč! (Živahna pohvala.)

Ker je predgovornik tudi omenil, da bi najlepše proslavila gasilna društva vladarjev 60letni jubilej z ustanovitvijo zaklada v podporo onemoglim in ponesrečenim gasilcem ter njihovim rodbinam, oglasi se k predmetu gospod Smole, načelnik doljenlogaškega društva, rekoč: Gasilna društva se prostovoljno žrtvujejo za bližnjega blagor, ko divji ogenj poželjuje sega po domovju prestrašenega in obupajočega prebivalstva. Gasilci torej žrtvujejo zdravje svoje in večkrat tudi življenje za splošno, ljudsko korist. Dolžnost bi bila torej tudi vseh poklicanih faktorjev, zavarovalnic, dežele, države in imovitejših slojev, da izdatneje podpirajo prepotrebna gasilna društva. (Splošno pritrjevanje.)

Poslanec dr. Žitnik odgovarja med drugim: Govorili ste meni in gotovo tudi vsem mojim poslanskim tovarišem iz srca, ko ste izražali opravičeno željo, naj bi zavarovalnice, dežela, država, občine in drugi takozvani »boljši« krog izdatneje podpirali gasilna društva, ki so vojaki v miru za obrambo domačih ognjišč, ljudskega imetja in življenja. Vrlo dobro je naglašal gospod načelnik Petrič, da za politiko in strankarstvo ni mesta v gasilnih društvih. Kjer se v gasilnem društvu vgnjezdí politika, ondí ga tudi razruši in uniči — na škodo prebivalstvu sploh, političnemu prijatelju in neprijatelju. Zato pa je sveta dolžnost, da javnost več stori za gasilna društva, katera prostovoljno žrtvujejo toliko truda, dela, orodja in zdravja, ki je človeku največje bogastvo. V prvi vrsti so pač poklicane zavarovalnice, ker tudi njih gasilna društva večkrat obvarujejo na tisoče škode. To, kar zavarovalnice prispevajo za gasilna društva, gre z malimi izjemami na račun zavarovancev. V drugi vrsti je poklicana država, da iz svojih bogatih virov podpira tudi gasilna društva. Ako vlada, oziroma država vsako leto razdeli izdatne podpore tudi društvom, ki so preje sportna, nego dobrodelna, potem je gotovo umestna in opravičena zahteva, da se spomni tudi gasilcev. Najlepša prilika za to je pa ravno letos, ob vladarski 60letnici našega presvetlega cesarja, da more »Zveza« pomnožiti svoj zaklad v podporo onemoglim in ponesrečenim gasilcem in njihovim revnim družinam. Dežela pa in skoraj vse občine so sedaj preobložene z dolgovi in rednimi izdatki za javna kulturna dela in dobrodelne zavode. Upanje pa je, da še letos država izdatno zviša svoje prispevke deželam, ki so skoraj brez izjeme v vedni denarni stiski. Ko pa si kranjska dežela uredi svoje finance, gotovo se bode tudi deželni zbor spomnil preveč pozabljenih gasilnih društev. (Živahno odobravanje.)

Po 4. uri se je razvila živahna ljudska veselica na prostoru gospoda župana. Prostor, kjer je koncertovala društvena godba »Lira«, je bil okrašen z zastavami, balončki, zelenjem, cesarjevo podobo in grbom kranjske dežele. Veselice se je udeležilo tudi več odličnejših gostov iz Postojne, Unca in drugih krajev. — Na pomoč!

Kn. šk. zavod v Št. Vidu nad Ljubljano.

Ker se je letos za 1. gimnazijski razred zglasilo nepričakovano mnogo učencev, moramo radi pomanjkanja prostorov jeseni 1908 priprav-

ljavni tečaj opustiti. — Na to se opozarjajo starši, ki so mislili svoje sinove dati v pripravljavni tečaj.

V Š t. V i d u nad Ljubljano, dne 30. junija 1908.

Vodstvo kn. šk. zavoda.

AVSTRO - OGRSKA.

Gosposka zbornica

je odobrila v soboto proračun. V imenu desnice je ostro govoril grof Thun z ozirom na rešitev Wahrmondove zadeve. Desnica ni zadovoljna z Wahrmondovo premestitvijo v Prago. Dr. Grabmayr je izjavil, da gosposka zbornica nima pravice, da odkloni proračun. Govornik dasi liberalci nič ne zagovarja Wahrmunda. Ministrski predsednik Beck govori daljši govor. Naglašja z zadovoljstvom, da je rešila poslanska zbornica proračun kljub hudim narodnim bojem in nič manj ostremu spopadu svetovnih naziranj. Hvalil je uspeh svojega sistema, vse v vladi združene moči združiti v mirno sporazumljenje. Spominja se tudi volivne reforme kranjskega deželnega zbora s sledečimi besedami: »V Ljubljani je mirna rešitev volivne preosnove rešila kranjski deželni zbor obstrukcije, vsled katere je jako trpelo avtonomno življenje dežele.« Govorili so še Czaykowski, pl. Skene, grof Pininski, baron Rhomberg, Baernreiter, baron Plener in opat Helmer. Ob 10. uri ponoči se prične glasovati o proračunu. Velika večina članov desnice razven baron Bergerja in štirih čeških gosposko-zborničnih članov desnice zapusti zbornico kakor tudi osem članov srednje stranke. Ostali člani so glasovali za proračun.

Svobodomiselni študent tat.

Ob sobotnih kravalih na graškem vseučilišču so nastopili svobodomiselni dijak kot pravi tolovaji. Kradli so katoliškim vseučiliščnikom članom »Caroline« in »Traungan« kar čepice in jih pretepali. Tudi na dunajskem vseučilišču so svobodomiselni dijaki, na čelu jim judje, napadli in pretepli katoliške dijake. Rektorju, ki jih je miril, so klicali »pfuj«. Rektor Ebner je zagrozil, da ostro nastopi, če se ponove izgrede. Graško vseučilišče je zatvorjeno in semester zaključen. Ministrstvo določi, če se semester graškim študentom vrati. V nedeljo zvečer so imeli graški katoličani shod, na katerem je govoril glavni urednik »Reichsposte« dr. Funder in urednik Neunteufel. Po shodu pa je graška svobodomiselna sodrga napadla katoličane. Po ulicah so se vršili praveci boji do 1. ure ponoči. Policija je zaprla šest oseb. Svobodomiselno dijaštvo dela po načrtu, ker hoče prisiliti nemške svobodomiselne poslance, da bi pričeli kulturni boj proti katoličanom.

KONEC OBRAVNAVE PROTI ČRNOGORSKIM ZAROTNIKOM.

Dne 27. t. m. je cetinjsko sodišče izreklo razsodbo nad obtoženci radi veleizdajstva v aferi bomb, naperjeni proti vladajoči dinastiji in obstoječemu redu v Crngorici. Ozirom na veliko število obtožencev in na glasovanje mnogočlanega sodnega dvora je posvetovanje za razsodbo trajalo več dni. Na smrt sta bila obsojena Vaso Čučalič, bivši narodni poslanec, in vseučiliščnik Vojvodič. Ta dva se nahajata v cetinjskih zaporih. Od neprisotnih so bili na smrt obsojeni Marko Dakovič, dovršeni pravnik, Todor Božovič in Jovan Djonovič, belgrajska vseučiliščnika, in bivši pisar oblastvenega sodišča na Cetinju. Ostali, od katerih je večina prebežala na srbska in avstrijska tla, so bili obsojeni od šest let zopora do smrtnje ječe. Rajkovič in bivši ministrski predsednik Andrija Radović sta dobila po 15 let težke ječe. Trinaest jih je bilo obsojenih na osem in dva na šest let zopora. Trije so bili oproščeni radi pomanjkanja dokazov. Eden je bil oproščen.

POSLANEC ODPSTOPIL ZARADI ČASNIKARJEV.

Odstopil je italijanski poslanec Santini, ki je zaupil nad časnikarji v italijanski zbornici, da so bojazljivci. Zbornica odstopa ni vzela na znanje.

BOMBNA EKSPLOZIJA V BARCELONI.

Dne 27. t. m. je razpočila v Barceloni bomba v nekem stranišču. Dve osebi sta ranjeni, med njima agent Pereda, ki je že umrl. Nastala je panika. Aretirali so neko osebo, ki je prišla iz stranišča. Če bi ga ne bila ščitila policija, bi ga bili linčali. Zapri so pozneje še devet oseb.

PORTUGALSKI REPUBLICANI ZAHTEVAJO KRALJEV ODPSTOP.

Na republičanskem shodu v Lizboni je zahteval Alfonso Costa, naj kralj prostovoljno odstopi.

ANGLEŽI PROTI RUSIJI.

Več angleških listov napada Rusijo, češ da je kršila revalski dogovor, ker se

je le z rusko pomočjo posrečilo šahu, da je izvedel državni preobrat.

PERZIJSKA GROZODEJSTVA.

O grozodejstvih v Perziji so došla sledeča poročila: Dne 27. t. m. je obsodilo vojno sodišče na smrt 12 dosedanjih poslancev. Teheransko prebivalstvo je obupano, ker vojaštvo vedno pleni. Ljakov obvlada položaj. Palača Zill ed Sultana izgleda jako žalostno. Prinčevo škodo cenijo na 200.000 funtov šterlingov. Šahovo taborišče neprestano narašča in šteje že 10.000 mož. V Tebrisu je vladala 27. t. m. popolna anarhija. Sodrga se je polastila v arsenalu pušk in patronov. Revolucionarji so iz maščevanja na grozen način usmrtili brata nekega vplivnega moža. Položaj v mestu je velikritičen. Na posredovanje generalnega konzula so 27. t. m. podnevi ponehali streljati. Zvečer se je zopet pričel boj. Kristjani niso v nevarnosti. Obrtniki in trgovci imajo vsled ropanja veliko škodo. V Urmiji in okolici je mirno.

Šah je razpustil državni zbor in razpisal nove volitve za državni zbor in senat. Izdal je amnestijo, ki izvzema le tri osebe. Province so mirne. Drugo poročilo pa objavlja, da je razglasil šah vojno stanje v celi Perziji in dal popolno prostost polkovniku Ljakovu. Shodi in nošenje orožja so prepovedani pod smrtno kaznijo. V torek je malo manjkalo, da niso porazili vstaši vojakov, ki so zmagali šele nato, ko so prav uspešno pričeli delovati šrapneli. Šah je dovolil, da sme priti v Teheran nekaj ruskih čet v obrambo Evropejcev.

Dnevne novice.

+ **Umrl je** včeraj, 29. junija, zjutraj č. g. Frančišek Mekinec, župnik v Črnučah. Pokojnik je bil rojen v Ljubljani 2. avgusta 1845 in v mašnika posvečen 31. julija 1871. Služboval je kot kaplan v Srednji vasi na Kočevskem, Brezovici, Dobrovi, v Dolu, v Dobu, pri D. M. v Polju, v Št. Juriju pri Kranju, v Št. Vidu nad Ljubljano, kot župnik pa v Ihanu in v Črnučah. Vedno rahlega zdravja je moral svoje službovanje trikrat prekiniti, vendar je vedno komaj čakal, da je mogel nastopiti svojo službo. Delo ga je zelo veselilo, čeprav so mu moči pogostoma pojemale. Na praznik sv. Rešnjega Telesa je bil jako slab, vendar je še vodil procesijo. Po procesiji pa se je čutil zelo slabega. Teden pozneje je prejel sv. zakramente za umirajoče in ponedeljek zjutraj je v Gospodu zaspal. Naj v miru počiva!

+ **Gasilni in kmetijski dom v Št. Vidu nad Ljubljano** bo blagoslovljen prihodnjo nedeljo. Blagoslovil bo dom veleč. gosp. šentviški žup. duh. svetnik Malovrh. Gasilno društvo v Št. Vidu obstoji že 20 let. Lastnega doma še ni imelo, svoje orodje je imelo dosedaj shranjeno v dobri shrambi rokodelskega doma. Ima tudi večje brizgalne razdeljene po vaseh n. pr. v Gamelnjih, Stanežčah in Podutikom. Kmetijsko društvo je bilo ustanovljeno pred tremi leti ter si je v tem kratkem času nabavilo več potrebnih strojev, pred dobrim letom pa tudi bencin motor. Razumno je, da dve tako močni organizaciji kot sta naše gasilno in kmetijsko društvo, potrebujete lastni dom. Previdnost in pa požrtvovalni delavnosti našega župana g. Belca se imamo zahvaliti, da bo dom že prihodnjo nedeljo otvoren in da je združeno vse s tako malimi stroški. Gasilna shramba stane v denarjih 1299 K 36 vin., drugo pa 2944 K 97 vin., skupaj 4244 K 33 vin. Kmetijska shramba pa v denarjih 1425 K 96 vin., drugo 2584 K 97 vin., skupaj 4010 K 93 v. Celi dom torej samo 8255 K 26 vin., kar je gotovo malo za tako lepo in praktično urejeno stavbo. Po pravici pričakujemo, da bo nedeljska slavnost v resnici prava slavnost za vse poštene šentvičane in naše sosede.

+ **Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske** se vrši v četrtek dne 9. julija 1908 ob devetih dopoldne v dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani.

+ **Št. Jernej.** Baklada na čast Brezmadežni devici v nedeljo večer je nad vse pričakovanje sijajno uspela. Udeležili sta se je požarni brambi iz Št. Jerneja in Ocelsovice korporativno. Bilo je morje luči in lampijončkov! Vse hiše so bile krasno razsvitljene, razven T. in nadučiteljevega stanovanja. To je bilo res kaj izvanrednega! Posebno so imponirali »mladi vojak« v uniformah in trobentami, 300 na število.

+ **Imenovanje.** Višjemu tržaškemu deželnemu sodišču kakor prezidijalni tajnik prideleni dr. Teodor Stegu je dobil naslov in značaj deželnosodnega svetnika.

+ **Z Dovjega.** Gospod kaplan Janez Medved nas je zapustil in že odšel za župnika v Zlato polje. Začasno pa biva sedaj tu žirovski kaplan g. Matija Okorn, da si utrdi zdravje.

+ **Eksportni akademik** Vladislav Derč bo v četrtek, 2. julija, promoviran na Dunajskem vseučilišču doktorjem prava.

+ **Imenovanja pri državni železnici.** C. kr. železniško ministrstvo je imenovalo v področju tržaškega ravnateljstva vsled Najvišjega dovoljenja :za višjega inspektorja: Opitz Teodorja, načelnika tras. ekspoziture v Novem mestu; za inspektorje: Schindler Roberta, načelnika stavbenega nadzorstva v Kranju, Wissiak Josipa pri ravnateljstvu odd. III. v Trstu, Schmidt Rudolfa, načelnika odd. VIII. pri ravnateljstvu v Trstu, Mauthner Hugona, načelnika kurilnice v Trstu; nadalje za višje stavbne, oziroma strojne komisarje: Luzzato Hektorja pri obratnem vodstvu v Trstu, Henriquez Karla, vit. pl., načelnika železnico-vzdrževalne sekcije v Pulju, Pin Friderika pri ravnateljstvu odd. III. v Trstu, Schuh Rudolfa, podnačelnika kurilnice v Trstu; za žel. tajnika: dr. Sauter Roberta, vit. pl., podnačelnika odd. VI. pri ravnateljstvu v Trstu; za višje revidente, oziroma višje oficijale: Golob Rajkota, tarifkontrolorja pri ravnateljstvu v Trstu, Prevec Alojzija, postajenačelnika v Škofji Loki, Lorenz Karola, sub-referenta za telegraf pri ravnateljstvu odd. III. v Trstu, Carminati Josipa pri ravn. odd. VIII. v Trstu, Bierhandl Richarda, podnačelnika odd. V. pri ravnateljstvu v Trstu; za stavbene, oziroma strojne komisarje: Morpurgo Pavla, Pfanner Ivana, Franz Rud., Bild Gustava, pri ravnateljstvu v Trstu; za geometra I. razreda: Bischoff Oresta; za revidente, oziroma oficijale: Unger Franca, pri c. kr. železn. obrat. uradu v Ljubljani, Putz Josipa, pri ravnateljstvu odd. VI. v Trstu, Fink Leop., pri ravnateljstvu odd. IV. v Trstu; za žel. koncipiste: Valentinisch Karla, pri odd. VI. in Levičnik Pavla pri odd. VIII. a pri ravnateljstvu v Trstu; za strojnega pristava: Bodendorfer Ivana pri kurilnici v Gorici; za kipevate: Lanner Viktorja, pri odd. IV. in Krepela Antona, pri odd. VIII. pri ravnateljstvu v Trstu.

— **Velika nezgoda na državnem kolodvoru v Divači.** — Dva delavca težko ranjena. Težka nezgoda se je včeraj zjutraj pripetila v Divači. Na onem kolodvoru južne železnice sta bila uslužbena kakor težaka Josip Stok, star 32 let, in Karol Stok, star 26 let, oba oženjena in stanujoča v Povirju. Oba sta včeraj zjutraj ob 7. uri delala na progi pri kolodvoru. Nista pri tem zapazila, da so se bližali vagoni, premikani od drugih delavcev. Naenkrat sta bila oba stisnjena med vagoni, ki so stali na progi, in onimi, ki so se urno približali. Dočim niso poškodbe Josipa Štoka posebno težke narave (bržkone se mu je strla leva lopatica in dobil je razne bunke po vsem telesu), se je Karolu Stok zlomila hrbtenica, radi česar bržkone ne bo okreval. Oblast poizveduje, komu je pripisati krivdo na nezgodi.

— **Umrl je** v Malovšah trgovec z lesom g. Simon Cigoj.

— **Za steklino** je umrla omožena Marija Zima iz Radolne, občine Dovje. Dne 10. maja jo je vgriznil njen lasten psiček, ko mu je odvezemala nagobčnik, da mu da hrane. Pa se za to ni dosti zmenila. Roka ji je sicer nekoliko otekla, potem pa zopet splahnila. Navidezno zdrava, je po navadi hodila na polje. Preteklo sredo je pa nanaglomla zbolela, hudo jo je vilo, imela je divji pogled, srce je zelo močno utripalo in bele pene je tiščala iz ust. Bila je drugi dan previdena. Poklicani g. dr. Kogoj iz Jesenic je konstatiral steklino. V groznih mukah je v petek, dne 26. junija zjutraj umrla. Bila je sodnijsko raztelesena. Okoli Velike noči se je tu gor zatekel stekel pes iz kranjske okolice, ki je nekaj psov ogrizel. Eden izmed teh se je zatekel v Radolno, kjer je zopet druge pse ranil in tako povzročil nesrečo. Ljudje še pomirijo, da je l. 1889 nek tak pes popadel več živine na planini, ki je vsled tega poginila, zato so sedaj prestrašeni in pasji kontumac bo podaljšan.

— **Vežbanje pionirjev.** V Gorici nastanjeni oddelek pionirjev izvršil je v sredo dopoldne ob Soči prav zanimive vaje svoje stroke, katere so privabile obilo ljudstva na oba brega. Na Podgorsko obrežje prišla je namreč vsa posadka iz Gorice, katero so pionirji malo pod novim železnim mostom prepeljali v čolnih na goriško stran. Potem so pa komaj v tri četrt ure položili vojaški most preko Soče, po katerem je zopet vsa posadka, pehota, topničarstvo in konjenica, marširala na podgorsko obrežje in se vrnila potem po cesti v svoja stanovanja.

— **Poizkušeni umor in samoumor.** Dne 25. t. m. je Alojzija Zecchini, soproga poštnega kontrolorja v Kotoru, skušala spečega moža zastrupiti s karbolno kislino, ki mu jo je ulila v usta. Ko je videla, da se vije mož v bolečinah, je izpila ostanek strupa ter je umrla dan pozneje v groznih bolečinah. Nesrečna žena je bila ljubosumna. Mož so rešili.

— **Žalostna resnica.** Glede na »Narodovo« poročilo od pretekle sobote o umo-

ru kanonika M. Erjavca pojasnimo to-le: G. kanonik M. Erjavec je bil skrajno radodaren, kar ve vsak Vipavec in kdorkoli ga je poznal. Zapustil ni skoro nič premoženja, ampak je vse sproti razdal v dobre namene in za dijake. In še to, kar je preostalo, odločil je v korist vipavski dolini sploh, za ustanovitev dekliske šole. Vsakemu je z veseljem pomagal, če je le mogel. Glede umora bi bilo za Slovence sploh, za Vipavce posebej manj grozno, ako bi se bilo res tako zgodilo, kakor piše »Nar.« Le žal, da je bridko resnico, kakor jo je poročal »Slovenec«, videlo takoj po umoru na stotine ljudi, jo konstatovala sodnija na lici mesta in jo dognala zdravniška obdukcija. Če »Narodov« dopisnik prej noče spoznati, spoznal bo, ako bo sploh hotel, o priliki porotne obravnave, kako daleč je s tem poročilom namenoma zašel od resnice.

— **Sumljiv natak.** Dne 23. t. m. je zagrebško redarstvo aretiralo nekega moškega, ki je bil zelo glasen in je razsiral denar. Rekel je, da se piše Ilija Marinič, natak in kamnosek iz Binja. Pri njem so našli okolo 700 K gotovine, zlatnine itd. ter ameriški revolver. Ko so ga vprašali, odkod ima toliko premoženja, se je zapletel v protislovja. Zato so ga obdržali v zaporu.

— **Vabilo k šolski veselici,** ki jo priredita kamniška deška in dekliska šola v proslavo 60letnega vladanja Nj. Velič. cesarja Frančiška Jožefa I., in ki se vrši v nedeljo, dne 5. julija 1908 v veliki dvorani »Gasilnega doma« v Kamniku ob 5. uri popoldne. Živi, svetli cesar naš! Spevoigra, sestavi Emil Adamič. Spevoigro vprizore učenke in učenci obeh ljudskih šol. Ob sklepu živa slika ob bengalski razsvetljavi. Med predstavo svira slavna mestna godba. Čisti dohodek je namenjen revnim šolskim otrokom. Cene prostora: Prvi sedeži 1 K, drugi sedeži 80 vin., ostali sedeži 60 vin. Stojišča 40 vin. — Veselica se ponovi 12. julija. — Želeti je, da se slavno meščanstvo in okolica v obilnem številu udeleži šolske veselice. Ljubezen do presv. vladarja, ljubezen do otrok ter blagi namen naj napolni dvorano »Gasilnega doma« v Kamniku. Vsem kličemo: Na svidenje 5. oziroma 12. julija in dobrodošli!

Vpokojen je na lastno prošnjo predstojnik računskega oddelka na goriškem gozdnem ravateljstvu g. višji računski svetnik Ivan Pirjevec. Ob tej priliki mu je podeljen naslov računskega ravnatelja.

— **Gostilne na Brezjah** (pri Mariji Pomagaj), ki so naše stranke, nimajo še sedaj naših vžigalic! Kje pa naj jih še iščemo? Tista restavracija na Otočah, kjer se oglašajo največ romarjev, bi menda izhajala tudi brez bogomrkega »Naroda«, ki je že tolikrat opsoval Marijo in se norčeval iz njenih romarjev! Ne norčujte se iz tistih, ki vas redé! Opomnimo pa, da ima ta restavracija tudi »Slovenca«, toda »Narod« je na tem kraju čisto odveč, če ga res imajo, kakor čujemo.

Grozen požar na Bledu.

V vasi Grad nastal je na praznik sv. Petra in Pavla ob 2. uri popoldne **ogonj**, ki je v pol uri uničil 35 hišnih števil. Desetim posestnikom so pogorele le hiše, vsem ostalim tudi vsa gospodarska poslopja. — Zgorelo je mnogo prašičev, par krav in več drugih živali. Rešiti se ni dalo skoro nič, ker so hiše tesno skupaj in pokrite večinoma vse z deskami. Par minut po izbruhu požara nikdo ni mogel v obližje gorečih hiš. Poleg tega pa še taka suša in pomanjkanje vode. Prav mnogim je zgorelo vse, obleka, živež, pohištvo, celo denarja je ostalo precej v ognju. Nekateri hodijo bosi okrog, ker niso mogli rešiti drugega, kakor obleko, ki so jo imeli ravnano na sebi. Človek ni zgorel nobeden. Pri Matevževcu so bili speči mali otroci zaklenjeni v hiši, ker je šla mati z doma. V zadnjem trenutku jih je rešil iz goreče hiše stražmojster z nevarnostjo lastnega življenja. Ogonj je nastal po otrokih pri Kajževcu. Odtod se je razširil z neznansko hitrostjo na obe strani. Ob stari cesti so pogorele prav vse hiše do gostilne Potočnik, od katere je ostal samo vrtni salon, ob cesti proti Zasipu pa hiše do Krevljica. To hišo so s težavo obvarovali zapiski gasilci. Zgorele so naslednje hiše: Kajževa, Tonceljeva, Klemenceva, Šimnekova, Zrimčevo gosp. poslopje, Zakoparjeva Kapsova, kjer je zgorelo 800 K, občinska ubožnica, Pogačarjeva, Bartmanova, Bulovčeva, Zveglova, Lovrinova, Piberčeva, Tonceva, Flegarija, Rodarjeva, Beškolova, Kosmačeva, Porova, hiša in kajža, Grogorjeva, Štofova, Jozelnova, Znidarjeva, Gromova, spodnja Porova, Žvanova, Otavnikova, Matevževčeva, Pikčeva, Pavčková, Tavčarjeva, Kapsova kajža in Filejeva. Med temi so štiri trgovine in dve gostilni. Požarnih bramb je prišlo poleg domače do dvajset iz vseh krajev: Z Boh.

Bele in Sela, iz Ribnega, Radovljice, Kranja, Lesec, Breznice, Gorjan, Zaspega, Javornika, Kor. Bele, Save, Jesenic, Hrušice, Begunj, s Kupljenka, Dobrave, Boh. Bistricce in od drugod. Delo je bilo težavno, ker je bilo treba od daleč nositi vodo, nekatere brizgalne pa so dobivale vodo celo iz jezera. Pri gašenju in omejevanju požara so se posebno trudili letoviški gostje. Imenitni gospodje, visoke gospe in gospodične v lepih belih oblekah, so od vseh krajev nosili vodo, gonili brizgalne, reševali pohištvo, da so jih vsi s hvaležnostjo občudovali.

Nevarnost je pretila tudi delu vasi proti cerkvi in cerkvi sami. Ako bi se ne bilo posrečilo rešiti Tišlarjevo hišo, izgubljeno bi bilo tudi to. Nevarnost za ta del je bila tem večja, ker se je od gorečih hiš vnel hrib nad vasjo, gorela je z visokim plamenom stara strelja, suha trava, trohneli štori. Razbeljeno kamenje in goreči štorovi so se valili s hriba in grozili še ostalim hišam. V nevarnosti je bila tudi cerkev. Zvečer ob 10. uri je prišel iz Ljubljane oddelek vojakov, 35 mož, s stotnikom Brandlom, da so pomagali, ker je bilo treba gasiti in varovati celo noč. Zlasti na strni in težko dostopni hrib so morali paziti. Ves čas so ga gasili domačini in tuji ognjegasci. Iz mnogih hiš so znosili obleko, pohištvo itd. v cerkev, okrog cerkve, v župnišče in okolično, ker se je tu zdelo najbolj varno, toda če bi ne bili pogasili hriba, prišel bi bil ogenj z vrh hriba še na to stran hriba proti cerkvi. Obč. reveže so spravili v staro župnišče. Ob 3. uri zjutraj se je pripeljalo tri kompanije vojakov in oddelek pionirjev. Prišel je tudi dvorni svetnik grof Chorinsky. Okrajni glavar pl. Detela je bil že popoldne pri požaru. Srčna hvala gospodi in požarnim brambam za pomoč. Še vedno gase razbeljeno skalovje, med katerim je še ogenj.

Obupni jok in krik je bil tako silen, da se je slišal četrte ure daleč. Tujci, ki so imeli najeta stanovanja v gorečih hišah, so preplašeni begali semtertja in nosili svoje reči seboj. Očividci, ki je tam pomagal gasiti in ki nam je prinesel to poročilo, nam je zatrjeval, kako grozni prizori so se vršili ob tej strašni katastrofi, ki je zadela Blejce. Kaj naj sedaj počno oni, ki so živeli samo od tujcev, kaj naj dene v usta oni, ki ga je edino najemnina hiše preživljala? Kaj bo z onimi, ki so doslej ob tem času za celo leto prislužili kruha pri tujcih, sedaj bodo morali skrbeti, da si vsaj postavijo streho! Ubogo ljudstvo! Kam naj se dene, kaj mu je storiti drugega, kakor potrkati na usmiljena srca in prositi darov v svoji nesrečni bedi.

Na pomoč nesrečnim Blejcem!

Revščina mnogih družin je velikanska, brez strehe so, brez hrane, brez denarja, še od preje zadolženi in večinoma prav nizko zavarovani. Prosimo usmiljena srca, naj se spomnijo nesrečnih prebivalcev s kakršnimikoli darovi. Vsak dar bo prav prišel, denar, obleka ali živež. Darovi naj se blagovoljno določijo župnemu ali občinskemu uradu, ki jih razdelita med najpotrebnejše. Imena darovalcev z zahvalo se objavijo po časopisih.

Ernest knez Windischgrätz.
Gustav pl. Pongratz. Fr. Rus, župan.
J. Oblak, župnik.

* * *

Za pogorelece na Bledu so darovali:
Bl. g. pl. Miller 100 K, vlč. g. župnik Mrak 10 K, vlč. g. župnik Piber 10 K, neimenovana gospa 2 K. Srčna zahvala! Bog daj mnogo velikodušnih posnemovalcev!

Stajerske novice.

š **Nemški narodni svet za Spodnje Štajersko** zboruje danes v Celju. Glavni poročili imata dr. Oton Ambroschitsch in poslanec Markhl. Shoda se udeležuje tudi dež. odbornik Stallner.

š **Mladeniški shod pri Sv. Trojici v Slovenskih Goricah.** Kakor mogočno valovlje, se vzdiguje naša mladeniška organizacija, katere sad je nad vse krasno uspel mladeniški shod v Ljutomeru. Temu mladeniškem shodu sledi dne 5. julija drugi in sicer pri Sv. Trojici v Slov. Gor. Mladeniški shod se bo pričel že predpoldne v cerkvi s sv. mašo in cerkvenim govorom za mladeniče. Zborovanje se začne ob 1. uri popoldne in sicer ob lepem vremenu na prostem pred cerkvijo, ob slabem v prostorih g. Rojka. Po zborovanju bo v cerkvi kratek nagovor in litanije z blagoslovom. Govorili bodo na tem shodu Žebot, drž. poslanec Roškar, pos. taj. Kramberger, kaplan Bosina in drugi. Mladeniči iz Slov. Gor., Dravskega in Murskega polja, prihitite 5. julija k Sv. Trojici, da tam proslavimo naša slovanska apostola sv. Cirila in Metoda. Natančnejši spored prinesemo prihodnjič.

š **Boj za slovensko šolo v Karčovin.** Le. tersbergu pri Mariboru dosegel je po-

polni poraz zagriženih naših nasprotnikov. Slovenskih glasov 97; nemčurjev le 77. Po tem ljudskem glasovanju upamo, da se verne v občino zopet ljubi mir. Senekovič zopet vdrugeč žaluje na razvalinah svoje »štajercijske« politike. Slava vsem, ki so sodelovali pri tem krutem boju.

š **Smrtna kosa.** Iz Cvena pri Ljutomeru se nam piše: Danes v petek je je tukaj umrl Jožef Rajh, po domače Hajnž. Na Alojzijevo ga je zadela kap v Cezanjavih. V ponedeljek so ga prepeljali na dom. V Cezanjavih so mu še podelili sv. poslednje olje. Potem se ni več zavedel. — V Mariboru sta umrla lesni trgovec g. Abt in skladiščni mojster južne železnice g. Anton Hawatschek.

NOVE TISKOVINE ZA ČČ. DUHOVŠČINO.

»Katoliška Bukvarna« v Ljubljani je izdala ravnokar sledeči tiskovini:

Pregledna tabela o porokah po zakonskem dekretu »Ne temere« s potrebnimi pojasnili o uporabi te tabele. Vse podrobnosti je objavil zadnji »Škofijski List«. Cena vsaki tiskovini je 10 vin. (Tiskovina ima števil. 109.)

»Pobotnica za mesečno dvigljenje dotacijske doklade in petletnice«, številka tiskovine 106. 1 lega (20 izv.) velja 60 vin.

Pri naročilih zadostuje, če se objavi številka tiskovine.

Prijateljem lepega petja priporočamo III. zvezek mešanih in moških zborov, uglasbil Jakob Aljaž. Cena 60 vin. Ta zvezek obsega same nove kompozicije, ki niso bile še nikdar natisnjene, in sicer: za mešan zbor: 1. Psalm 118. 2. Ti veselo poj! Za moški zbor: 1. Na dan. 2. Divna noč. — Besede so povsod Simon Gregorčičeve. O teh krasnih skladbah bomo ob priliki več izpregovorili; potrditi pa nam mora vsakdo, da tako lepih, za ljudsko petje primernih skladb še nismo imeli nikdar v rokah in še nobenih nismo s tolikim veseljem priporočali, kakor Aljaževe. — Tudi prvi in drugi zvezek teh skladb se še dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Slovenska sveta maša za mešan zbor s spremljavo orgel, zložil Janez Laharnar. Cena 1 K 20 vin. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. — Slovenski maš nam primanjkuje, zato bodo naši cerkveni zbori z veseljem segli po tej, sicer priprosti in lahki, a zelo melodiozni skladbi.

* * *

* **Za cerkvene zборе.** Ravnokar je izšel II. natis lahke, a zelo melodiozne in lepe »Slovenske sv. maše« za mešan zbor s spremljavo orgel, zložil Janez Laharnar. Ker nam manjka slovenskih maš, bi ta skladba našim cerkvenim zborom prav dobro došla. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. — Bolj obširna ocena sledi.

Ljubljanske novice.

lj **Stavka sekundarijev v deželni bolnici?** V deželni bolnici so »čedne« razmere. Sekundariji nameravajo vsled neznosnih razmer stavkati. Skrajni čas bi že bil, da bi se odločno, brez ozira na kako osebo, posvetilo v razmere v bolnici in jih pravično uredilo!

lj **Slavnost »Ljubljanskega zvona«** se je včeraj vršila, a je bila tako brezpomembna, da se ne izplača o nji kaj posebnega poročati. Slavnosti se je udeležilo samo par društev: »Delavsko bralno društvo« iz Idrije, »Lira« iz Kamnika, »Zarja« iz Rožne doline pri Ljubljani, »Olepševalno društvo« od istotam, »Slavec«, »Slov« in »Slov. zidarsko in tesarsko društvo« iz Ljubljane, »Čitalnica« in Šiške. Skupaj z zastavo »Ljubljanskega Zvona« je bilo v sprevodu samo pet zastav. Fiaske je bil popoln! Naznanjenih dveh koroških pevskih zborov ni bilo, kakor tudi ni bilo še marsikoga, katerega so »Zvonaši« pričakovali. Več v resnem delu lista o tej veliki blamaži »Zvonove« svobodomiselnosti ne bomo pisali. Blamaža je bila toliko večja, ker je »Narod« skrbel za to, da se je slavnost vršila v imenu liberalne stranke. Nekoliko več bo morda o slavnosti poročal — Boltatu Pepe.

lj **Župan Hribar** se je udeležil v nedeljo cerkvenega počaščenja v Trnovem. V cerkvi se je pustil kaditi in je poljubil podane mu svetniške svetinje. Ubogi Zirkelbach, kako »klerikalnega« gospodarja ima!

lj **V stolnici** je bila danes ob desetih sveta maša zadušnica za pokojnim cesarjem Ferdinandom. Navzoč je bil tudi deželni glavar in dvorni svetnik Šuklje, zastopniki vlade, predsednik deželnega sodišča Levičnik, ravnatelj srednjih šol, zastopniki drugih k. kr. uradov, mnogo vojaštva z generalom na čelu, župan Hribar i. dr. Zadušnico je opravil mil. g. stolni prošt Jan. Sajovic.

lj **Na oklicih** so bili: G. Emanuel Kofinec, asistent c. kr. tobačne tovarne, z gščno. Frančiško Suk, zasebnico; g. Ivan Režek, odvetniški kandidat, z gščno. Leopoldino Elizabeto Zdešar, učiteljico.

lj **Državni poslanec Stejnender** se je v soboto mudil v Ljubljani.

lj **Ljudska šola iz Krke** je danes priredila izlet v Ljubljano. Šolarji so prisostovali sv. maši v cerkvi sv. Florijana, kjer so krasno prepevali, opoldne pa so imeli obed v »Ljudski kuhinji«.

lj **Nov poštni urad v Mostah pri Ljubljani** začne poslovati s 1. julijem l. l. S tem bo ustrezno že več let gojeni želji velikega dela ljubljanske okolice. Posebno se bodo razveselile nove pošte one vasi, ki so dobivale do zdaj korespondenco in časnike le trikrat na teden, a jim bo dostavljal poštni sel odslej poštno pošiljatve slehern dan. K novi pošti v Mostah bodo pripadale naslednje vasi: Moste, Selo, Novi Vodmat, Tomačevo, Jarše, Obrije, Šmartno, Hrastje, nadalje hiše v Zeleni jami, ob Pokopališki cesti, potem tvornica za lep, kemično tvornica G. Giulini, in Sv. Križ. Kakor je videti, bo promet nove pošte dokaj močan, zakaj v Novem Vodmatu sta trgovina in obrt sploh jako živahna, v drugih vaseh pa zlasti na Posavju oživi promet posebno jeseni, ko se prekupejo poljski pridelki, kakor: zelje, krompir itd. Tedaj oživi vsa korespondenca in naraste vsota nakazane denarja. Na Rožnik, Drenikov vrh, Čadu, Čonžku, vili Zora, se doslej ni dostavljalo, a z jutrišnjem dnem stopijo prebivalci omenjenih bivališč v redno dotiko z ljubljansko pošto. Do zdaj so morali sami hoditi po poštno pošiljatve v mesto, a odsihdob jim bo dostavljal taiste selski pismonoša. In ako še omenimo, da bosta oba selska pismonoša ljubljanske glavne pošte dokaj razbremenjena vsled novega poštne urada v Mostah, si lahko mislimo, kako živo ga je bilo treba!

lj **iz prisilne delavnice** v Ljubljani je bil ušel 41letni Peter Ivančič iz Vižinade v Istri. Prijela ga je policija ter poslala nazaj v Ljubljano.

lj **Most čez Gradašico.** Srednji mostič čez Gradašico v Trnovem stoji le še na treh stromelih stebrih, in če gre tri pare težkih topničarjev čez, se trese kot stara veja. Ali čaka občinski svet, da ga burja podere in se prej par ljudi pod njem ubije?

lj **V Stritarjevih ulicah** postavijo za plinove svetilke ob cesti kandelabre in ne bodo — kakor po Mestnem trgu — svetilk na stene pribijali. V ta namen so imeli posebno posvetovanje pred frančiškanskim mostom gospodje Duffé, Senekovič in Čiuh. Pritožbe vendar le nekaj pomagajo!

lj **Za ljubljanski Grad** bo jeseni veselica. Čisti dobiček se bo porabil za restavriranje poslopij in olepšanje parka.

lj **Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo** je priredilo preteklo nedeljo izlet na Homec pri Kamniku. Nad vse prijazen griček z lepo cerkvijo je nudil izletnikom kar največ zabave. Maševal in pridigal je naš poslanec g. dr. Krek, ki nas je naravnost navdušil s svojim vznesenim govorom. Je pač pravi užitek čuti duhovitega govornika. Posebej pa moramo omeniti z največjo pohvalo ondodni cerkveni pevski zbor, ki je močan in tako izvežban kot malokateri na Kranjskem. — Za prireditev prijetnega izleta, s katerim smo bili nad vse zadovoljni, ima največ zaslug delavni odvetniški sollicitator gosp. Alojzij Kocmur, ki mu gre vsa naša zahvala. Posebej se še zahvaljujemo državnemu poslancu g. dr. Kreku in domačemu gospodu župniku za prijazen sprejem. — V nedeljo popoldne je imel poslanec g. dr. Krek tudi shod volivcev v bližnjih Radomljah.

lj **Cesar** je dovolil, da sme nositi za služni skladatelj g. ravnatelj Anton Foerster viteški križec Sv. Silvestrovega reda.

lj **Vojak ustrelil vojaka.** Ko je danes ob pol 2. uri zjutraj poseben vlak peljal vojake na Bled, je pri Vižmarjih neki četo vodja 27. pešpolka kazal svojemu sovojaku revolver. Revolver se je nakrat izprožil in kroglja je šla vojaku v desno stran prsi. Težko ranjenega vojaka so prepeljali v Ljubljano.

lj **Domobranski pešpolk št. 27** je odkorakal včeraj zjutraj na južni kolodvor na strelne vaje v Begunje pri Cerknici. — Polk je spremljala skozi mesto vojaška godba pešpolka št. 27. Peškolke št. 27. se je povrnil s strelnih vaj v Ljubljano.

lj **Podražanje piva in ljubljanski gostilničarji.** Dne 26. t. m. so zborovali med seboj ljubljanski gostilničarji v Iliriji. Odobrili so povišanje cen piva in nastavili ceno vrčku piva v Ljubljani s 24 vinarji. Cene hl pivu bodo na debelo zdaj znašale 34, 32 in 30 K in tako nižje po kakovosti. Ker bodo prodajali liter piva gostilničarji na drobno po 48 h, bodo še vedno imeli precej dobička, kljub povišanju pivnih cen. Dobiček si lahko naši bravci sami izračunajo. Danes dopoldne so zborovali okoličanski gostilničarji na Koslerjevem vrtu. Značilno

je to, da na shodu v Iliriji ni g. Tosti nič udiral po kartelu in prav nič grozil z združno pivovarno gostilničarjev. Danes zvečer prirede na vrtu »Narodnega doma« soc. dem. protestni shod proti podraženju. S protesti se pa ne bo odpravilo podraženje. Edino rešilna bi bila gostilničarska združna pivovarna, postavodajalni boj proti kartelom in pa, če bi postali vsi pivopivci abstinenti vsaj glede na pivo. Glavno pa je, da prične postavodaja boj proti kartelom.

Ij Na II. državno gimnazijo v Ljubljani prideta prof. Anton Petelin iz Kranja in prof. Alojzij Vrbnik iz Novega mesta.

Ij Shod gostilničarjev ljubljanske okolice. Na mnogoštevilno obiskanim sestanku gostilničarjev ljubljanske okolice na Koslerjevem vrtu danes, se je soglasno sklenilo ustanoviti gostilniško zadrugo za ljubljansko okolico in se je že izvolil pripravljalni odbor. Na istemu sestanku se je sklenilo tudi z dnem 1. julijem prodajati pivo v sodčkih in steklenicah po 24 kozarcev ^{3/10} po 16 v, in to radi tega, ker so pivovarjari s ceno piva poskočili za 2 K pri hl.

Ij Rep je odrezal predvčerajšnjim ponoči neki neznanec Lukmanovemu konju v hlevu v Igriskih ulicah št. 3 in s tem napravil gospodarju 60 kron škode.

Ij Izgubljene in najdene reči. Gdčna. Frančiška Etnajer je izgubila ženski pas. Šolska učenka Berta Maroltova je izgubila žensko površno jopico. Šolska učenka Albina Možinova je izgubila bel svilnat ženski pas, neka dama pa rumenega. Šolska učenka Irmira Gogalova je našla denarnico z manjšo svoto denarja.

Razne stvari.

Kam pridemo?

Severoameriške zedinjene države so sklenile uvesti stalno vojsko 250.000 mož, angleški koloniji Kanada in Avstralija se oborožujeta; prva bo nastavila sto tisoč mož deželne brambe in lastno torpedno flotilo, druga hoče uvesti splošno brambno dolžnost in zgraditi nekaj križaric. Angleška zdaj resno misli na močno povečanje armade na kopnem. Švedi zgrade novo brodovje in pomnože armade na kopnem za 33%. Danska naročuje topove in gradi trdnjave. Nemčija gradi ladjo za ladjo in vsako leto pomnoži armado za 5—8 bataljonov. Italija hoče pol svojega nacionalnega premoženja porabiti za brodovje in utrdbo meje. Rusija hoče v kratkem spraviti skupaj 6 milijonov vojaštva — torej, kam pridemo? . . .

Sadovi svobodne šole.

»Ostravsky kraj« poroča: Blizu Moravske Ostrave sta se neki oče in sin z drugimi igrala na keglje. Sin je dobil partijo, oče pa mu ni hotel plačati, rekoč: »Ali se ne bojiš Boga, ko od svojega starega očeta denar zahtevaš? Sin pa je očetu prisnil zaušnico in dejal: »Saj si me ti učil, da Boga ni in zdaj, ko bi moral plačati, se nanj sklicuješ!« . . .

Žalostna usoda hrabrega vojaka.

V Homolki pri Plznu se je obesil prostak 35. pešpolka, Pecka. Zakaj? Pecka je šel, ko je izbruhnila rusko-japonska vojaka, v Sibirijo za prostovoljca. V Mandžuriji se je tako odlikoval, da si je zaslužil red sv. Jurija in avanziral za častnika. Ko je pa po vojski prišel v Plzen na obisk, so ga kot dezerterja prijeli in, dasi je prošil, naj ga vzamejo kot prostovoljca, so ga vtaknili za tri leta v vojaško suknjo. Mož, po pravici užaloščen, je hotel pobegniti, pa so ga prijeli in zaprli. Ko so ga iz zaporov izpustili, se je obesil. Poleg njega so našli na robu Jurjev red.

Praško jubilejno razstavo je doslej obiskalo 559.107 oseb. Predvčerajšnjim je bil v razstavi »jubilejni dan«. Sviralo je pet vojaških godb. Praški listi poročajo, da je občinski zastop. krajevski sklenil odposlati v Prago odposlanstvo, da si ogleda razstavo.

Kokoše mesto. Približno 80 km severno od San Franciscusa leži malo mestce s 6000 prebivalci. Temu mestu ni jednakega na svetu. Kajti teh 6.000 meščanov imenuje lahko nič manj kot en milijon dobro oskrbovanih kokoši kot svojo last. Zneso te kokoši na leto »samo« 120 milijonov jajec. To mestce zalaga z jajci cel

San Francisco in polovico vzhoda Zjedinjenih držav. Od prebivalcev se jih peča tri četrtine z rejo kokoši, torej okrog 4000. Drugi so obrtniki in trgovci. V celi Petalumi, tako se imenuje to srečno mesto, ni ne enega dvorišča, ne enega vrta, iz katerega se ne bi slišalo petje petelina in marljivo kokodakanje kure.

Telefonska in prvojavna poročila.

PRVI LETOŠNJI SHOD NA VELEHRADU.

Velehrad, 30. junija. Tu je imela dne 29. t. m. svoj prvi letošnji shod katoliška kmečka mladeniška mladina. Shoda se je udeležilo 5000 oseb. Udeleženci so bili z Morave in iz Šlezije. Navzoči so bili poslanci dr. Stojan, Kadlčak, Šamalik in drugi.

ČEŠKO-SLOVANSKI KATOLIŠKI SHOD

Praga, 30. junija. »Čech« objavlja oklic za splošen češko-slovanski katoliški shod, ki se vrši od 29. avg. do 2. sept. v Pragi. Pripravljalnemu odboru načeljuje grof Adalbert Schönborn.

SHOD ČEŠKIH REALISTOV.

Praga, 30. junija. Na shodu čeških realistov dne 28. t. m. sta govorila Masařyk in Dřtina. Vseučiliški profesor Masařyk je napadal klerikalce, plemstvo in Luegerja, ker drugega menda ne zna več. Dřtina je pa pral sebe in Masařyko, ker sta glasovala v zbornici za ustanovitev nemške umetniške akademije v Pragi.

SHOD ČEŠKIH NEMCEV.

Schönlind, 30. junija. Ob obilni udeležbi se je tu vršila včeraj glavna skupščina »Zveze čeških Nemcev«. Udeležili so se shoda tudi Nemci iz »rajha«.

POBEGLI POŠTNI EKSPEDITOR.

Zagreb, 30. junija. Iz Orjavca je pobegnil 20letni poštni ekspeditor Frančišek Mazeč, ki je poneveril 60.000 K.

BEG SLOVITEGA VLOMILCA.

Zagreb, 30. junija. Iz Rogatice je pobegnil nevarni vlomilec Badnjevič.

PROTI HRVAŠKEMU PODBANU.

Zagreb, 30. junija. Neki nadporočnik se je pritožil pri poveljništvu zagrebškega armadnega zbora, češ da ga je pozval podban Czernkovich, naj nastopi proti trem vojakom, ki so ga fiksirali na ulici. Nadporočnik mu je rekel, da ni povoda za posredovanje. Korno poveljstvo se je pa pritožilo na Dunaj.

HRVAŠKA KOALICIJA MED PARLAMENTARNIMI POČITNICAMI.

Zagreb, 30. junija. Hrvška koalicijska je sklenila, da priredi med parlamentarnimi počitnicami veliko shodov.

VELIK TAT PRIJET.

Budimpešta, 30. julija. Policijska je prišla na sled veletatu Gotfridu Béla, sinu znanega borzijanca. Bela je izvršil več tatvin v Pulju, Zadru, na Voloskem, v Budimpešti in Temešvaru. V slednjem mestu je ukradel nad 28.000 K, na Voloskem 4000 K itd.

PORTUGALSKI KRALJ ODSTOPI?

Lizbona, 30. junija. Voditelj republičanov Alfonz Costa je na nekem shodu povedal, da je čisto naravno, da kralj Manuel, ki uvideva svoj prekeren položaj, v kratkem odstopi.

NUNZIO NASI.

Rim, 30. julija. Velikega kavalirja Nunzia Nasi so včeraj izpustili iz zapor. V Trapaniju so ob tej priliki slovesno razsvetlili mesto.

Listnica uredništva.

»Glasbeni Matici«: Blagovolite svoje pojasnilo poslati »Narodu«, ki je poročal o korporativni udeležbi pevskega zbora »Glasbene Matice« pri slavnosti »Ljubljanskega Zvona«.

Preklic.

Podpisani naznanjam, da **Franco Kozina** peč. moj na Glincah ni opravičen sprejemati plačila in naročila na moje ime.

Ivan Pirnat 1590 2-1
posestnik in trgovec na Glincah pod Ljubljano.

1591

V lastnem imenu in v imenu Črnuških župljanov naznanim častitim sobratom in znancem žalostno vest, da je moj gosp. sosed čast. gospod

Frančišek Mekinec
župnik na Črnučah

danes, 29. junija, ob 1/2 8 zjutraj, previden s sv. zakramenti, 63 let star, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v sredo 1. julija zjutraj ob 9. uri.

Blagega gospoda sosedu priporočam v pobožno molitev.

Na Ježici, dne 29. junija 1908.

S. Zupan,
župnik.

1592

Zahvala. 1-1

Za vse tolažilne dokaze globokega srčnega sočutja povodom prebitke izgube našega nepozabnega, iskreno ljubljenega brata, gospoda

Franca Jug
duh. svetnika, dekana, župnika, uda okr. šolskega sveta i. t. d., kakor tudi za mnogobrojno spremstvo dragega pokojnika izrekamo vsem udeležencem mrtvaškega sprevoda iskreno zahvalo. Posebno pa se še pristrčno zahvaljujemo veleč. kn. šk. duhovnemu svetniku in prof. g. Janezu Vreče za vodstvo pogreba, velečastitemu žup. g. Alojziju Kreft za ginljiv govor, in sploh vsem častitim dohovnikom za tako obilno udeležbo. Pristrčna hvala tudi slavnemu županstvu, blagorodnim gospodom uradnikom, spoštovanemu učiteljstvu za vodstvo šolske mladine, požarni brambli za vzdrževanje reda, vsem gosp. pevcem za lepo tolažbo polno petje v cerkvi in pri odprtem grobu, ter tudi darovalcem prekrasnih vencev in sploh vsem, ki so spremljali blagega rajnega k večnemu počitku.

Šmarje pri Jelšah, 24. junija 1908.

Žalujoči bratje.

Zahvala.

Častiti duhovščini, gosp. katehetu, g. profesorjem, g. pevcem za ginljivo petje in darovalcem venca, sošolcem in vsem tistim, ki so spremljali na potu k večnemu počitku nam nepozabnega sina, oziroma brata, blagega 1598

Frana Leopolda

izreka najsrčnejšo zahvalo

žalujoča rodbina Krajnc.

Ljubljana 29. junija 1908.

Zahvala. 1593

Za mnogobrojne toli ginljive dokaze srčnega sočutja in tolažbe med boleznijo in povodom prebitke izgube našega nepozabnega, iskreno ljubljenega očeta, gospoda

Andreja Albrecht
meščana, posestnika in trgovca, odbornika hranilnice in posojilnice na Šutni v Kamniku, predsednika političnega društva za kamniški okraj itd.

kakor tudi za častno spremstvo dragega pokojnika, izrekam tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ter ostalim udeležnikom mrtvaškega sprevoda iskreno zahvalo. Posebno se pa pristrčno zahvaljujemo preč. duhovščini, oo. frančiškonom, usmiljenim sestram zlasti za požrtvovalno postrežbo med dolgotrajno boleznijo rajnega, zastopstvu občinskega odbora mesta Kamnik, društvu Kamnik, gg. pevcem za ginljivo petje na domu in ob grobu, telovadnemu odseku, slov. kat. polit. društvu za kamniški okraj, požarni brambli kamniški, delavcem c. kr. smodnišnice, deputaciji vojaš. veter. društva, slavni godbi in vsem darovalcem krasnih vencev, ter sploh vsem, ki so spremlili predragega k zadnjemu počitku.

Kamnik, dne 23. junija 1908.

Žalujoči ostali.

Poslano.

Na petkovo notico, da je zaprl mestni magistrat delavnico Oroslava Dolenca, ker se ni ravnal po predpisu mestnega magistrata, pojasnujem tole: Moj mož se po predpisu mestnega magistrata **ni mogel ravnati, ker je na tem mestu veliko premalo prostora.** Ta zadeva se bode uravnala v najkrajšem času.

Obenem pa naznanjam prečastiti duhovščini, slavnim župnim uradom ter cenjenemu občinstvu, da se bodo i nadalje dobivale

garantirane čebelno-voščene sveče in zavitki, vosek in med

ter da se slej kot prej

kupuje vosek, voščine in med po možno visoki dnevni ceni.

V Ljubljani, dne 27. junija 1908.

Antonija Dolenc.

Podružnica

! v Spijetu. !

**Delniška glavnica !
! K 2.000.000. ! !**

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani,

Stritarjeve ulice šte. 2

prilporeča

promese na dun. komunalne srečke po K 15 1/2. Zrebanje 1. julija. Glavni dobiček K 400.000.

promese na kreditne srečke po K 18. Zrebanje dne 1. julija. Glavni dobiček K 300.000.

Obe promesi skupno le K 32.

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje po 4 1/2 %

Podružnica

! v Celovcu. !

**! Rezervni fond !
! K 200.000. ! !**

Slovinci in pravosodna uprava

Govor poslanca »Slovenskega kluba« dr. Počvarja v seji državnega zbora dne 25. junija 1908.

(Po stenografskem zapisniku.)

Visoka zbornica! Naša državna uprava ima mnogo delov, glede na katere bi morali zavzeti Slovenci svoje stališče in na v posebnih razmerah le kratko določiti čas se hočem zdaj pečati le z onim delom, ki postopa z nami Slovenci neprestano zelo krivično in nam v narodnem oziru neizmerno škoduje.

Kakšna naj bi bila sodna uprava.

Sodno upravo mislim. Imela naj bi sodna uprava nalogo, vplivati na to, da v onem državnem organizmu, ki mu pripada v širšem in ožjem oziru dolžnost, da skrbi za pravosodje, tudi gospodarji popoln red, enakomernost in zaupljivost do najbolj oddaljenih državnih meja glede na državljanom razglase postavne in odloke ne samo za podanike, marveč tudi za državne funkcionarje, osobito pa bi se jih morale držati in izvajati one osebe in oblasti, ki jim je poverjeno, da izvajajo pravosodje. Saj morajo podati prisego, ki velja po svoji tendenci in besedilu brez omejitve na kategorije državljanov in narodnosti. Prekrši prisego vsak funkcionar, ki iz kakršnih koli razlogov, bodisi narodnih ali političkih, ne uporablja za vse državljane enako veljavnih postav enako, marveč različno.

Največ upravičenih pritožb proti pravosodni upravi ima slovensko ljudstvo.

Toliko in tako upravičenih pritožb proti avstrijski pravosodni upravi nima noben avstrijski narod, kolikor jih ima slovensko ljudstvo. (Pritrjevanje.) Potruditi se hočem, da jih tu navedem, in sicer po dejstvih in strogo stvarno. Morebiti se bo zdelo enemu ali drugemu, da ni umestno, in primerno v zadnji uri obrazlagati moja izvajanja. Prisiljen sem pa, da se podam v javnost in nastopim to pot, da odkrito govorim o kričečih krivicah, ki nam jih vedno prizadevajo, ker se na naše vloge, prošnje in pritožbe na pravosodno ministrstvo in na druge oblasti ne ozirajo. (Tako je!)

Ne nameravam odgovarjati na običajne napade poslanca Markhla in koroških nemških poslancev, ker je to nepotrebno in predalekosežno. Držati se hočem le tega, kar moram povedati, in prosim za to Vašo pozornost. Veljavne so za slovensko ljudstvo one postavne in odloki javnega in zasebnega prava, kakršne so veljavne za vse ostale avstrijske državljane. Za uporabo slovenskega jezika po uradih pa obstoji po deželah, kjer stanujejo, še posebne jezikovne postavne in odloki, ki jih pa tiste pravosodne oblasti dosledno ignorirajo, se jih izognejo in teptajo z nogami, ki bi jim morale biti svete vse druge postavne.

(Dalje.)

Kmetijske vesti.

Pretekli teden vršila so se razna posvetovanja pri poljedelskem ministrstvu. Zborovali so kmetijski svet, osrednji konjerejski odbor in veterinarski svet.

V kmetijskem svetu, kateremu je kmetijski minister dr. Ebenhoch sam predsedoval, se je med drugim razpravljalo o nasvetih in poročilu posebnega odseka, ki je imel proučevati o sredstvih za izboljšanje deželne kulture v Dalmaciji. Poročilo je bilo razdeljeno v štiri skupine: a) splošno kmetijstvo, vinarstvo in živinoreja; b) sadjereja in vrtinarstvo, pridelovanje cvetlic; c) gozdarstvo; d) rudarstvo.

O prvi skupini je poročal poslanec Povše, ki je tudi za ostale tri skupine bil glavni poročevalec. O drugi skupini je poročal vladni svetnik ravnatelj Lauche, o gozdarstvu baron Berg, o rudarstvu vrhovni direktor montanist Eker, ki je razkril splošno malo poznato bogastvo Dalmacije tudi na rudninah in osobito na premoglu.

Vsi nasveti so bili soglasno sprejeti. Vlada pa hoče v izvršitev tega programa uporabiti več milijonov kron.

V tej seji je stavil član gospodarskega sveta gospod Scholmayr nasvet, da se izbere poseben pododsek za proučevanje, kako bi se izboljšali pašniki po kraških tleh. Nujno potrebno je, da se ne izboljšajo le planinski pašniki, ampak tudi na stotisoče hektarov zanemarenih dolinskih in kraških pašnikov. S tem bi se dalo na stotisoče centov več dobre krme pridelati in tako povzdigniti živinorejo. — Minister dr. Ebenhoch je temu predlogu pritrdil in se bo izvoljeni pododsek sklical k posvetovanju.

Važen je bil tudi sklep, da se zakoni-tim potom prepreči razkosavanje kmetij, osobito pa, da se špekulacijske parcelacijske prodaje najostreje kaznujejo. Isto-

tako se bode napravil zakon, ki zabranjuje razkosanje zemlje, kupljene pred manj kot petimi leti. S tem, da ne bo kupec pet let mogel razprodati kupljene kmetije, se bodo vsaj deloma omejile take špekulacije.

Izvolil se je tudi odsek za proučevanje vprašanja, kako bi omejil beg kmečkih delavcev s kmetij v mesta in k industriji.

Konečno je omeniti še nadaljnega sklepa, s katerim kmetijski svet zahteva, da se starostno zavarovanje raztegne tudi na kmetijske delavce.

Zboroval je tudi osrednji konjerejski odsek, ki je razpravljal o razdelitvi dežel v pasmine pokrajine. Zastopnik Kranjske, poslanec Povše je osobito svaril, siliti male kmete k reji vročevrtnih lahkih konj, ker kmetje v današnjih gospodarskih razmerah že zaradi dragih poslov in pomanjkanja istih ne morejo baviti se s to rejo, ki se le zelo slabo izplačuje. Zato naj vojna uprava ne sili na to, ampak uvažuje, da mora kmečki gospodar rediti le tisto pasmo, ki mu zagotavlja primeren dohodek, in to je le reja težkih noriških konj. Govornik je tudi priporočal, da naj ministrstvo konjerejskim družbam deli tudi za nakup kobil primerne podpore, ker le tako je upati, da bomo v doglednem času izboljšali našo konjerejo. Izvolil se je potem ožji odbor, ki bo vršil razpravo in pripravljal za skupni odbor primerne predloge. Za skupino (Štajersko, Koroško, Kranjsko, Primorsko in Dalmacijo) izbran je v ta ožji odsek g. vitez Haupt, predsednik konjerejske družbe Štajerske.

Preden se bo novi pasmini načrt sklenil, zaslišale se bodo vse konjerejske družbe, da morejo k načrtu staviti svoje zahteve in nasvete. Temu predlogu zastopnika Kranjske je ves odbor pritrdil.

Zbran je bil tudi veterinarski svet, da se je izrazil o zakonskem načrtu proti kužnim živalskim boleznim. Dotična razprava je trajala v pozno noč, a uspeh ni mogel biti dovoljen, ker so bili v načrtu izpuščeni ravno oni paragrafi, ki določujejo odškodnine, katere bo morala država plačevati onim, katerim se pobije žival. Toliko je zagotovljeno, da se bodo plačevale odškodnine prizadetim gospodarjem, ako bodo pravočasno prijavili bolezen živali. Tudi konjski smrkelj je sedaj v novem zakonu sprejet med one kužne bolezni, pri katerih nastopi dolžnost države, da gospodarju plača odškodnino za okužene ali sumljive smrkave konje. S tem je mnogoletna zahteva živinorejcev vendar konečno uslišana. Bil pa je tudi skrajni čas, ker le tako bo mogoče to konjsko nevarno kužno bolezen, ki je pogostoma za dotičnega posestnika bila osodepolnih posledic, pravočasno omejiti in zatreti. — e.

Istrske razmere.

— Iz Pazina se nam z ozirom na neko notico v »Piccolu« od 22. t. m. piše: Dne 19. junija popoldne je bila v frančiškanski cerkvi v Pazinu napovedana spoved za italijansko deško in dekliško ljudsko šolo, 20. junija pa je bilo prvo sv. obhajilo v župni cerkvi. Ravno ta dva dneva je imela tudi italijanska realna gimnazija svojo spoved in obhajilo; ker je frančiškanska cerkev premajhna, vodstvo realne gimnazije pa ni hotelo prenesti spovedi na 20. junij, so poslali italijanske gimnazijce v župno cerkev. Veroučitelj je naprosil za pomoč dva italijanska frančiškana iz Rovinja, ki sta prišla v petek jutraj v Pazin in že predpoldne spovedovala v župni cerkvi, eden v prezbiteriju, drugi v zakristiji, ker so pripravljali stranski oltar za prvo sveto obhajilo. Dopoldne je bilo vse mirno; ker je moral cerkvenik večkrat iti v zakristijo po reči, katere je rabil pri oltarju, ki ga je pripravljala za jutrajšnje slovesnost, so mu neki gimnazijci rekli, da mu ni treba v zakristijo hoditi. Cerkovnik pa ni prav nič nedostojnega opazil v zakristiji. Popoldne se je spovedovanje nadaljevalo. Šesti in sedmi razred se je odtegnil spovedi. — Na pazinski kolodvor niso prišli samo radovedni italijanski gimnazijci, temveč tudi ravnatelj italijanske gimnazije, profesorja Tedeschi in še eden drugi, ter otroci, po-halini, socialisti, kakih 200 oseb. Ker so žvižgali, sikali, kričali in pljuvali na frančiškana, ki sta se odpeljala 19. junija zvečer ob 7. uri 24 min. v Rovinj, je postajenačelnik spravljal vse, ki niso imeli voznega listka, s perona. Zraven je bil c. kr. komisar in redar. Pripoveduje se, da so iz Pazina brzojavili Italijanom v Kanfanar in Rovinj, kjer so frančiškana zopet insultirali. Imenovana patra sta frančiškana iz Italije, ki sta dobro vedela že prej, kaki dijaki so na italijanski gimnaziji v Pazinu. Tu se namreč goji brezverstvo. Letošnjo zimo je opomnil katehet te gimnazije di-ake, da naj pri povzdigovanju pri sveti maši pokleknejo. Dijaki so se uprli, profesorji so jim pritrdili in zdaj grdo in nedo-

stojno stojijo celo mašo. Pred Veliko nočjo so profesorji te gimnazije govorili, čemu duhovne vaje? čemu siliti za sv. spoved? zakaj hoditi ob nedeljah in praznikih k sv. maši? Naj gre, kdor hoče; naj se spove, komur drago... 19. junija so storili še en korak dalje. Nekdo je moral vse to, kar se je zgodilo, inscenirati. Sv. spoved hočejo odpraviti. Kako more profesor (jud) spovedovanje v cerkvi ustaviti na svojo roko? Slučajno, da so istrski Italijani prava Italijana iz Italije insultirali; kaj bi bilo šele, ko bi bila dotična patra Hrvata ali Slovenci? ali ko bi dijaki s hrvaške gimnazije tako sramotili dva italijanska državljana! V Rimu bi že bila interpelacija stavljena!

Učiteljstvo.

— Okrajna učiteljska konferenca v Ribnici je bila letos v marsičem prav zanimiva in poučna. Vršila se je po sledečem vzporedju: 1. Slavnostni govor gosp. Ant. Maierja, c. kr. okr. nadzornika; 2. udanostna izjava učiteljstva, ki jo jebral g. nadučitelj Štefančič; 3. cesarska pesem, kojo je zapelo vse učiteljstvo. Nato otvoril gosp. nadzornik konferenco ter imenuje za podpredsednika št. Tomšiča, nadučitelja v Ribnici, ki se je nekaj obotavljal, vendar z veseljem prevzel dano mu čast. Potem sta se izvolila dva zapisnikarja in overovatelja. Sledilo je temu nadzornikovo poročilo. Reči pa moramo, da nas je kar presenetilo. Gosp. nadzornik je menda prvi — ki se je vendar enkrat že postavil na edino pravo stališče, da se imajo šole po deželi ločiti od mestnih. Prav in res je, da so in morajo biti v ljudski šoli glavni predmeti: verouk, branje, računstvo, pisanje. Glede ostalih predmetov nam je svetoval, da se naj nikar ne spuščamo v podrobnosti in malenkosti, ampak ozirati se nam je bolj na splošno in bistveno. Glede podrobnih učnih načrtov omeni, da jih morajo izdelati na vsaki šoli zase, ker vsak kraj ima svoje posebne lokalne razmere. Edino pravilno! Podrobni učni načrti naj se izdelajo v domačih lokalnih konferencah. Končal je svoje rešitve temeljito poročilo z zlatimi pravili starih Rimljanov: Non multa — sed multum, repetitio est mater studiorum, non scolae — sed vitae discimus. Opomnimo še, da nam je tudi odkrito povedal, da bo deželo strogo nadzoroval, vendar pa tudi vpošteval razmere na vsaki šoli in pa dobro voljo učiteljstva. Glede izbora učnih knjig za bodočo šolsko leto ni bilo nikakih predlogov, zato je ta točka bila takoj končana. Poročilo knjižničnega odbora je bilo še dokaj ugodno. Ker knjižnica še ni bila naročena na »Slovenskega učitelja«, predlaga tovariš Štrukelj, da se naroči tudi »Slovenski učitelj«, kar je bilo po kratkem posvetovanju skoraj enoglasno sprejeto. Končno se izvolijo še člani knjižničnega in stalnega odbora. Po zaključku konference gosp. Tomšič v iskrenih besedah zahvali gospodu nadzorniku za tako vestno in spretno vodstvo konference ter za njegovo biserno poročilo. Omenimo še, da je počastil konferenco tudi c. kr. okr. glavar baron Schönberger, ki se je v svojem slavnostnem pozdravu spominal Nj. Velikanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. in pa učiteljskega delovanja, ki goji in neguje ljubezen do dinastije. Počastil je konferenco s svojim prihodom tudi veleč. gospod dekan Dolinar. Gospod nadzornik je v pozdravu nanj izjavil, da mu je njegov prihod dokaz, da učiteljstvo in duhovščina složno delujeta v tem okraju. Prišel je na konferenco tudi gospod sodnik Toporiš in še nekaj drugih ribniških veljakov, ki so se udeležili tudi skupnega obeda, pri katerem so se odlikovali že znani govorniki: Tomšič, Štefančič, Verbič in pa tudi dr. Schifrer. Zanimivo je tudi dejstvo, da je letos delil dijete gospod okrajni glavar in sicer v gostilni gospoda Arkota. No, končno to ni nič čudnega, le nerazumljivo nam je dejstvo, zakaj so nekateri bližnji več dobili, kakor pa oddaljeni. Tako na primer je dobil iz Ortnega 10 K, iz oddaljenih Strug pa tudi 10 K! Iz Vel. Laše so dobili po 15 K, iz Roba le 13 K, iz Turjaka tudi 15 K in iz Dobropolj pa po 11 K. In kdor krajevne razmere pozna, vendar vé, da so kraji Rob, Turjak, Dobropolje mnogo bolj oddaljeni od Ribnice kakor pa Velike Lašče.

Društva.

— Za cerkvene uslužbence. Podporno društvo cerkvenikov in organistov v Ljubljani naznanja, da bo letošnji društveni občni zbor dne 23. julija v Ljubljani v prostorih »Slovenske kršč.-socialne zveze«, Frančiškanske ulice (hotel »Union«), začel ob 10. uri dopoldne. Na dnevnem redu je: Poročilo predsednika, tajnika, bla-

gajnika, volitev novega odbora, premembna plačevanja članarine in raznoterosti. — Vabljeni so k temu važnemu zborovanju vsi člani kakor tudi prijatelji društva, ter preč. gg. duhovniki. Posebno je pa želeli, da se v velikem številu udeležijo stanovski tovariši, katerim je kaj do izboljšanja njih stališča ter boljše prihodnosti. Vedno se povdarja in priporoča snovati strokovna društva, ker že tek časa to zahteva, toda vkljub temu, da se uvidi neobhodna potreba organizacije, so nekateri tako nebržni, da se prav malo, ali pa celo nič ne brigajo za to, kar je njihova sveta dolžnost, podpirati tako koristno in prepotrebno društvo. Naj vsak stori svojo dolžnost ne glede na to, če ni tako potreben, da bi bil samo na društveno podporo navezan, pomisli naj pri tem, da so nekateri stanovski tovariši v tako žalostnem položaju, najsibodi vsled bolezni ali kake druge nezgode, da so iz srca hvaležni ako se jim s kako podporo na pomoč pri-skoči. In to tudi zahteva naša stanovska zavest. Poleg tega ima pa društvo v programu razne koristne, za cerkveniško in organistovsko službo prepotrebne zadeve preurediti. Vse to se lahko izvrši, ako postane društvo močno; to se pa doseže, ako se zavedemo in vsak brez premisleka pristopi k društvu ter položi tisti mali prispevek na društveni žrtvenik. Omeniti je še, da se bo pri letošnjem občnem zboru razpravljalo in poročalo o nekem uspehu, katerega je dosedanj društveni odbor dosegel, kar bo gotovo vse iznenadilo. Torej odzovite se, cenjeni tovariši, temu vabilu, ter udeležite se v velikem številu tega sestanka, kateri vam napravi najboljši vtis. Vsak udeleženec naj prinese seboj društveno knjižico, ako je že član, da se mu popravi naslov: mesto »Podporno društvo cerkvenikov« se bo glasilo »Podporno društvo cerkvenikov in organistov« s sedežem v Ljubljani, ter da se tudi vpiše že vplačana članarina. Odbor društva se trudi že par let in žrtvuje pri tem mnogo časa, da skuša društvo postaviti na pravo stališče ter v prid temu lepemu stanu, oziroma službi ugled pridobiti in svoje člane v potrebi po možnosti gmotno podpirati, zato naj se tudi drugi tovariši ne pomišljajo nekaj žrtvovati v ta blagi namen. Na veselo svidenje! — Odbor.

— Zelezniki. Binkoštni ponedeljek je tukajšnja Marijina družba v proslavo jubileja Brezmadežne pridedila igro: »Lurška pastarica«. Gledalcev je bilo toliko, da se je igra prihodnjo nedeljo morala ponoviti. Igralke, večinoma novinke, so svoje vloge pogodile prav dobro. Vsem je ugajala zlasti okusna lurška votlina — delo domačih mladeničev iz Marijine družbe (eden teh je bil v Lurdu) in sklepna procesija romaric, deloma v narodnih nošah. Tudi petje, kolikor ga je bilo, je prav ugajalo. Vsem dobrotnikom družbe, ki so kakorkoli pripomogli družbi do popolnega uspeha pri igri, bodi tem potom izrečena javna zahvala zlasti preblag. gg. Globočnikom, Egerjevi in dr. Hierscheju.

— Iz selške doline. Odkar je bralno društvo v Zeleznikih, po zaslugi g. učitelja Štupice iz Dražgoš, pokazalo svobodomiselnost, je zavladalo med nami »klerikalci« veselo življenje. Prvi sad je katol. slov. izobraževalno društvo v Zeleznikih. Dalje se bo dvignil k ponosnemu poletu »planinski Sokol« po vsej dolini. Svobodomiselci bralnega društva tega »klerikalnega Sokola« seveda ne morejo mirno gledati; ustanovijo si svojega »Sokola«. Bilo srečno! Kmalu pridejo v našo dolino svobodomiselni študenti; svoj brlog imajo v Zeleznikih, kjer menda po gostilnah prodajajo svojo — učenost, ki jo črpajo iz »Svobodne Misli«. Kaj bodo delali sami zase, nas ne briga — to je stvar staršev — a v javnosti naj bodo previdni, to jim svetujemo, ker pred njihovo učenostjo nimamo prav nič »rešpekte«. Da so pa naši svobodomiselci vzlic temu bolj »klerikalni« kot mi, priča to, ker se bahajo, češ: Mi bomo igrali »Divjega lovca«, ki ga je spisal »katoliški duhovnik«! Kaj ne, lep dokaz?! Kdor ne verjame, naj jih gre vprašati!

Naznanilo.
Imam na razpolago okolo
50 hl. belega domačega vina.

Cena je 33 K franko po-
staja Roč, Istra, ali 35 K
franko postaja Ljubljana.

Jos. Maljavac, Roč, Istra.

